

**DAVID
MITCHELL
DŮM ZA ZDÍ**

MLADÁ FRONTA

DAVID MITCHELL

DŮM ZA ZDÍ

DAVID

MITCHELL

DŮM ZA ZDÍ

Slade House

First published in the United States by Random House,
an imprint and division of Penguin Random House LLC, New York, 2015

Copyright © 2015 by David Mitchell

Translation © Petra Diestlerová, 2016

SPRÁVNÁ SORTA

1979

Máma něco říká, ale její slova zaniknou v umouněném řevu odjíždějícího autobusu a za ním se vynoří hospoda U Lišky a psů. Na vývěsním štítu jsou tři biglové, kteří právě zahnali lišku do kouta. Chystají se po ní skočit a rozrhat ji na kusy. Na ceduli s názvem ulice pod štítem stojí WESTWOOD ROAD. Lordové a lady by měli být bohatí, takže jsem očekával bazény a lamorghini, jenže Westwood Road vypadá jako úplně normální ulice. Normální cihlové domy, samostatné nebo řadové, s předzahrádkami a normálními auty. Vlhké nebe má barvu zapraných kapesníků. Kolem proletí sedm strak. Sedmička je dobré číslo. Máma strčila obličej těsně k tomu mému, ale nedokážu poznat, jestli se tváří rozzlobeně, nebo ustaraně. „Nathane? Posloucháš mě vůbec?“ Máma je dneska nalíčená. Tenhle odstín rtěnky se jmenuje Ranní šeřík, ale cítit je spíš jako lepidlo v tubě než jako šeřík. Mámin obličej se neodsunul, a tak řeknu: „Cože?“

„Říká se ‚Promiň‘ nebo ‚Pardon‘. Ne ‚Cože?‘“

„Dobře,“ řeknu, což docela často zabírá.

Dneska ne. „Slyšels, co jsem říkala?“

„Říká se ‚Promiň‘ nebo ‚Pardon‘. Ne ‚Cože?‘“

„Předtím! Říkala jsem, že jestli se tě někdo u lady Grayerové zeptá, jak jsme přijeli, povíš, že taxíkem.“

„Já myslel, že lhát se nemá.“

„Je lhaní,“ odpoví máma, zatímco z kabelky loví obálku, na kterou si zapšala, jak se dostaneme na místo, „a to je špatné, a pak je snaha zapůsobit správným dojmem, a ta je nutná. Kdyby tvůj otec platil, co má, opravdu bychom jeli taxíkem. Takže...“ Zamžourá na svůj škrabopis. „Slade Alley odbočuje z Westwood Road asi v polovině...“ Mrkne na hodinky. „Fajn, za deset minut tři a máme tam být ve tři. Šup šup. Neloudej se.“ Vyrazí po ulici pryč.

Vydám se za ní a snažím se nešlapat na spáry. Občas musím hádat, kde ta spára je, protože chodník pokrývá rozbředlé spadané listí. V jednu chvíli jsem musel uhnout chlápku s obrovskými pěstmi, oblečenému v černooranžové teplákovce, který běžel kolem. Wolverhamptonští tuláci hrají v černooranžových fotbalových dresech. Roste tu jeřáb obsypaný zářivě červenými bobulemi. Rád bych je spočítal, ale *klip-klap-klip-klap* máminých podpatků mě táhne dál. Ty boty si koupila ve výprodeji u Johna Lewise za poslední peníze, které jí vyplatila Královská hudební kolej, přestože British Telecom už poslal třetí upomínku na nezaplacený účet za telefon. Na sobě má svůj tmavomodrý koncertní kostým a vlasy vyčesané vzhůru jí přidržuje jehlice se stříbrnou liškou. Tu jí po druhé světové válce přivezl z Hongkongu její táta. Když k mámě přijde na hodinu student a já musím dělat, že tam nejsem, občas zajdu k její toaletce a vytáhnu tu lišku. Má nefritové oči a někdy se usmívá a jindy ne. Připadá mi, že dneska nedržím uvnitř moc dobře pohromadě, ale valium by mělo co nevidět zabrat. Valium je bezva. Vzal jsem si dvě tabletky. Příští týden budu muset párkrát vynechat, aby si máma nevšimla, že se jí ztenčují zásoby. Tvídové sako mě škrábe. Máma ho koupila v dobročinném obchodě speciálně kvůli dnešku a ten motýlek je taky odtamtud. Máma tam chodí v pondělí zadarmo vypomáhat, aby si mohla jako první vybrat nejlepší kousky z těch, co lidi v sobotu donesli. Jestli mě Gaz Ingram nebo někdo z jeho party v tom motýlku uvidí, určitě najdu ve školní skříňce hovno, natuty. Máma říká, že se musím naučit, jak líp Zapadnout, jenže na Zapadnutí se nenabízejí žádné kurzy, dokonce ani na nástěnce v městské knihovně. Je tam ale letáček klubu, kde se hraje Dungeons & Dragons a kam bych moc rád zašel, ale máma říká, že nemůžu, protože Dungeons & Dragons znamená zahrávat si s temnými silami. Za jedním oknem do ulice zahlédnu cválajícího koně. Na BBC1 dávají dostihové zprávy. Další tři okna zastírají záclony, ale pak uvidím televizi, kde v ringu zápasí dva chlápci. Zarostlý záporák Giant Haystacks si to na stanici ITV rozdává s plešatým kladasem s přezdívkou Big Daddy. O osm domů dál zahlédnu na BBC2 *Godzillu*. Obluda právě pokácela nějaký stožár – prostě o něj zavadila – a japonský hasič s upoceným obličejem něco křičí do vysílačky. Godzilla teď popadla vlak, což nedává vůbec žádný smysl, jelikož obojživelníci nemají palce. Možná je Godzillin palec něco jako ty falešné palce u pandy, které se ve skutečnosti vyvinuly z drápu. Možná –

„Nathane!“ Máma mě drží za zápěstí. „Co jsem říkala o loudání?“

Vrátím se v duchu zpátky. „Šup šup! Neloudej se.“

DŮM ZA ZDÍ

„A ty teď děláš co?“

„Myslím na godzillí palce.“

Máma zavře oči. „Lady Grayerová mě – nás – pozvala na hudební večírky. Na *soirée*. Budou tam lidé, kteří se zajímají o hudbu. Lidé z Rady pro umění, lidé, kteří rozhodují o pracovních nabídkách, o grantech.“ Máma má v očích maličké červené žilky, jako řeky, které někdo vyfotil z velké výšky. „Taky bych byla radši, kdybys zůstal doma a hrál si tam s tou svojí krajinkou s bitvou Búrů, ale lady Grayerová trvala na tom, abych tě vzala s sebou, takže... se musíš chovat normálně. Můžeš to pro mě udělat? Prosím? Představ si toho nejnórmálnějšího kluka z vaší třídy a dělej to, co by dělal on.“

Chovat se Normálně je stejné jako Zapadnout. „Budu se snažit. Ale není to bitva Búrů, je to búrská válka. Tvůj prsten se mi zarývá do zápěstí.“

Máma mě pustí. Tak je to lepší.

Nedokážu poznat, co říká její obličej.

Slade Alley je ta nejužší ulička, jakou jsem kdy viděl. Zařezává se mezi dva domy a asi tak po třiceti krocích mizí někam doleva. Dokázal bych si představit, že tu bydlí v lepenkové krabici nějaký tulák, ale rozhodně ne lord a lady.

„Nejspíš mají hlavní vchod z druhé strany. Slade House je jenom městský dům Grayerových. Jejich rodinné sídlo se nachází v Cambridgeshiru.“

Kdybych dostal padesát pencí pokaždé, když mi tohle máma řekla, teď už bych měl tři a půl libry. V uličce je lepkavá zima stejně jako v jeskyni White Scar v národním parku Dales v Yorkshiru. Táta mě tam vzal, když mi bylo deset. Na prvním rohu uvidím na zemi ležet mrtvou kočku. Je šedivá jako měsíční prach. Víím, že je mrtvá, protože leží nehybně jako opuštěný pytel a z očí jí pijí velké mouchy. Jak asi umřela? Nevidím žádné stopy po střele nebo po zubech, ačkoli hlavu má ohnutou v divném úhlu, takže ji možná uškrtl škrtič koček. Tohle jde rovnou do první pětky Nejkrásnějších Věcí, Jaké Jsem Kdy Viděl. Možná je kdesi na Papui-Nové Guineji nějaký domorodý kmen, který považuje bzučení masařek za hudbu. Tam bych možná zapadl. „Hoď sebou, Nathane.“ Máma mě tahá za rukáv.

Zeptám se: „Neměla by mít pohřeb? Jako babička?“

„Ne. Kočky nejsou lidské bytosti. Pojď už.“

„Neměli bychom povědět jejímu majiteli, že se ta kočka už nevrátí?“

„Jak? To ji máme sebrat, chodit po celé Westwood Road, klepat na všechny dveře a vyptávat se: ‚Promiňte, není tohle vaše kočka?‘“

Máma občas mívá dobré nápady. „Sice by to zabralo trochu času, ale –“
 „Zapomeň na to, Nathane – za chvíličku musíme být u lady Grayerové.“

„Jenže jestli ji nepohřbíme, vrány jí vyklovou oči.“

„Nemáme tu nikde rýč ani zahradu.“

„Lady Grayerová bude mít určitě rýč a zahradu.“

Máma zase zavře oči. Možná ji bolí hlava. „Tenhle rozhovor je u konce.“
 Odtáhne mě pryč a šlapeme dál prostřední částí Slade Alley. Počítám, že tam může být přibližně pět domů, ale uličku tísni cihlové zdi tak vysoké, že přes ně není nic vidět. Jenom obloha. „Hledej černá železná dvířka,“ řekne máma, „zasazená do zdi po pravé straně.“ Jenže dojdeme až na další roh a dělá to přesně devadesát šest kroků a z prasklin rostou bodláky a pampelišky, a žádná dvířka tam nejsou. Zahneme doprava a uděláme dalších dvacet kroků, než se ocitneme v ulici rovnoběžné s Westwood Road. Na ceduli je nápis CRANBURY AVENUE. Přímo naproti stojí sanitka charitativní Ambulance sv. Jana. Do špíny nad zadním kolem někdo napsal UMYJ MĚ. Řidič má zlomený nos a mluví do vysílačky. Kolem prosvíští frajer na skútru, který vypadá jako z obalu alba *Quadrophenia*, nemá helmu. „Jezdit bez helmy je protizákonné,“ řeknu.

„To nedává smysl,“ zamumlá máma s pohledem upřeným na tu obálku.

„Pokud nejsi Sikh v turbanu. Potom ti policie –“

„Černá železná dvířka. Jak jsme je mohli přehlédnout?“

Já to vím. Pro mě valium představuje Asterixův čarovný nápoj, ale máma je po něm zpitomělá. Včera mi řekla Franku – tak se jmenuje táta – a ani si toho nevšimla. Dostává dva předpisy na valium od dvou různých doktorů, protože jeden jí nestačí, jenže –

– jen kousíček od nás zašteká pes a já v panice vykřikl, uskočil a maličko si učurnul, ale je to v pohodě, je to v pohodě, je tu plot a je to jen malý uštěkaný pejsek, žádný bulmastif, není to *ten* bulmastif a počural jsem se jen trošku. Ale stejně mi srdce buší jako splašené a připadá mi, že se asi pozvracím. Máma se vydala na Cranbury Avenue, aby se podívala po nějaké velké bráně velkého domu, a toho uštěkaného pejska si ani nevšimla. Naším směrem míří plešatý chlápek v pracovní kombinéze, v ruce nese kbelík a přes rameno štafle. Hvízdá si písničku „Rád bych naučil svět zpívat (v dokonalé harmonii)“.

Máma ho přeruší. „Promiňte, nevíte, kde je tady Slade House?“

Hvízdání i muž se zastaví. „Cože to?“

„Sídlo jménem Slade House. Bydlí tam lady Norah Grayerová.“

„To nemám tušení, ale jestli Její Výsost najdete, vyřídte jí, že čas vod času mi nóbl masíčko neva, esli to má ráda drsný.“ Ke mně dodá: „Fešáckej

motejl, synku,“ odbočí do Slade Alley a naváže hvízdanou melodií tam, kde skončil. Máma se zadívá na jeho záda a zamumlá: „Mockrát děkuju za kulový.“

„Já myslím, že nemáme říkat ‚kulový‘ –“

„Nezačínej, Nathane. Prostě – ne.“

Myslím, že tohle je mámin našťvaný obličej. „Dobře.“

Pes přestal štěkat a teď si olizuje šulína. „Vrátíme se zpátky,“ rozhodne máma. „Možná lady Grayerová myslela vedlejší uličku.“ Znovu zamíří do Slade Alley a já za ní. Doprostřed dojdeme ve chvíli, kdy chlapík se štaflemi mizí za rohem na druhém konci, kde pořád leží měsíčně šedá mrtvá kočka. „Kdyby tě tady někdo zabil,“ prohodím, „nikdo by to neviděl.“ Máma na to neodpoví. Možná to nebylo moc Normální. Už jsme v půlce prostřední části, když se máma najednou zastaví. „Tak to mě *podrží!*“ Do cihlové zdi tu jsou zasazená černá železná dvířka. Fakt malá. Já měřím metr padesát, a ta dvířka mi sahají sotva k očím. Tlustoch by měl co dělat, aby se protáhl dovnitř. Nemají kliku, klíčovou díрку ani žádné skuliny kolem okrajů. Jsou černá, černá jako nicota, jako mezery mezi hvězdami. „Jak jsme je pro všechno na světě mohli minout?“ podívá se máma. „Ty jsi mi teda povedený skaut.“

„Já už do skauta nechodím,“ připomenu jí. Náš vedoucí pan Moody mi řekl, abych se ztratil, a já jsem to udělal a lidem ze Snowdonské horské služby trvalo dva dny, než našli můj úkryt. Byl jsem i v místních zprávách a tak. Všichni se zlobili, ale já jenom poslechl povel.

Máma do dvířek strčí, jenže ta se ani nehnou. „Jak se pro všechno na světě ta zpropadená věc otevírá? Možná bychom měli zaklepat.“

Dvířka k sobě přitáhnou moji dlaň. Na omak jsou teplá.

A když se zhoupnou dovnitř, panty zaskřípou jako brzdy...

... a my se díváme do zahrady; pořád letní zahrady, která bzučí životem. Rostou tu růže, zubaté slunečnice, šplíchance vlčích máků, trsy náprstníků a spousta dalších kytek, které neumím pojmenovat. Je tady skalka, jezírko, na květy usedají včely a motýli. Je to paráda. „Mrkej na *tohle*,“ řekne máma. Nahoře se tyčí Slade House, starý, hranatý, přísný, šedivý, napůl zadušený ohnivě červeným psím vínem, a ani trochu se nepodobá domům na Westwood Road nebo na Cranbury Avenue. Kdyby patřil památkovému ústavu, platili byste za vstup dvě libry, nebo 75 pencí, pokud jste dítě do šestnácti let. S mámou jsme už prošli černými železnými dvířky, vítr je za námi zavřel jako neviditelný majordomus a proudy nás vtahují do zahrady,

kolem obvodové zdi. „Grayerovi musejí mít zahradníka na plný úvazek,“ řekne máma, „nebo hned několik.“ Konečně ucítím, jak valium zabírá. Odstíny červené jsou náhle zářivější, modré blyštivější, zelené kouřovější a bílé průsvitné jako jedna vrstvička dvouvrstvého papírového kapesníku. Už už se chci mámy zeptat, jak se tak velký dům se zahradou může vejít do prostoru mezi Slade Alley a Cranbury Avenue, ale moje otázka se propadne do hluboké bezedné studny a já zapomenu, co jsem to vlastně zapomněl.

„Paní Bishopová se synem, předpokládám,“ řekne neviditelný kluk. Máma nadskočí, trochu jako já s tím uštěkaným pejskem, ale na mě teď valium působí jako tlumič. „Tady nahoře,“ dodá ten hlas. Máma i já zvedneme hlavu. Na zdi, řekl bych, že tak čtyři a půl metru vysoko, sedí kluk zhruba mého věku. Má vlnité vlasy, srdíčkové rty, mléčnou pleť, modré džíny, mokasíny bez ponožek a bílé tričko. Nikde ani cípek tvídu a žádný motýlek. Máma se nezmínila, že na hudebním *soirée* u lady Grayerové budou další kluci. Další kluci znamenají otázky, které si bude třeba vyjasnit. Kdo je největší frajer? Kdo je největší drsňák? Kdo je největší bedna? Normální kluci se o tyhle věci zajímají a týpci jako Gaz Ingram se kvůli nim rvou. Máma říká: „Ano, dobrý den, já jsem paní Bishopová a tohle je Nathan – hele, ta zeď mi připadá drobet vysoká. Nemyslíš, že bys měl radši slézt?“

„Rád tě poznávám, Nathane,“ řekne kluk.

„Proč?“ zeptám se podrážek jeho mokasínů.

Máma zasyčí něco o slušných způsobech a kluk řekne: „Prostě proto. Mimochoodem, já jsem Jonah. Váš uvítací výbor.“

Žádného Jonaha neznám. To jméno má kaštanovou barvu.

Máma se zeptá: „Lady Grayerová je tvoje matka, Jonahu?“

Jonah se nad tím zamyslí. „Řekněme, že ano.“

„Dobrá,“ zamumlá máma. „Totiž, ehm, chápu. A –“

„Ach, to je báječné, Rito, vy jste nás našli!“ Zpod mřížkové konstrukce, která připomíná tunel, vyjde žena. Ten tunel je porostlý trsy převislých bílých a fialových květů. Žena je asi mámina věku, ale štíhlá, ne tolik utahaná a obléká se tak, jak vypadá její zahrada. „Když jsem včera zavěsila, chytila jsem se za hlavu, protože jsem vás určitě hrozitánsky popletla, když jsem vás poslala ke vchodu ze Slade Alley – vážně jsem vás měla radši nasměrovat k hlavní bráně. Ale já si tolik přála, abyste dům poprvé viděli přes zahradu, když je teď v plné kráse.“

„Lady Grayerová!“ Máma mluví, jako by napodobovala nějakou nóbl dámu. „Dobré odpoledne. Ne, ne, vaše pokyny byly –“

DŮM ZA ZDÍ

„Rito, prosím vás, říkejte mi Noro, *opravdu* – když nejsem ve službě, všechno to lady sem, lady tam mě příšerně otravuje. Vidím, že jste se už seznámili s Jonahem, naším místním Spidermanem.“ Lady Grayerová má stejné černé vlasy jako Jonah i jeho rentgenové oči, a já před nimi radši uhýbám pohledem.

„A *tenhle* mladý muž musí být Nathan.“ Potřeše mi rukou. Dlaň má měkkou, ale stisk pevný. „Tvoje matka mi o tobě všechno pověděla.“

„Rád vás poznávám, Noro,“ řeknu jako nějaký dospělý z filmu.

„Nathane!“ okřikne mě máma, moc nahlas. „Lady Grayerová tím nemyslela, že bys ji měl křestním jménem oslovovat ty.“

„To nevadí,“ ozve se Norah Grayerová. „Vážně, klidně může.“

Zářivé odpoledne malinko zakolísá. „Ty šaty vám ladí se zahradou,“ řeknu.

„To je ale elegantní kompliment,“ opáčí lady Grayerová. „Děkuju. A tobě to taky moc sluší. Motýlky jsou velmi švihácké.“

Odtáhnu ruku. „Vlastnila jste měsíčně šedou kočku, Noro?“

„Jestli jsem ji vlastnila? Myslíš nedávno, nebo když jsem byla malá?“

„Dneska. Je v uličce.“ Ukážu správným směrem. „Na prvním rohu. Je mrtvá.“

„Nathan někdy mluví trochu moc zpříma.“ Mámin hlas zní divně a uspěchaně. „Noro, jestli je ta kočka vaše, moc mě to –“

„Nedělejte si starosti, Slade House je už několik let zcela kočekprostý. Zavolám člověku, který nám vypomáhá po domě, a požádám ho, aby to nebohé stvoření slušně pohřbil, *pronto*. To je od tebe velmi ohleduplné, Nathane. Podobáš se matce. Zdědil jsi i její hudební nadání?“

„Nathan málo cvičí,“ řekne máma.

„Cvičím hodinu denně,“ namítnu.

„Měly by to být dvě,“ odsekne máma ostře.

„Mám taky domácí úkoly,“ upozorním ji.

„No, říká se, že ‚genialita je z devíti desetin pot‘,“ vloží se do toho Jonah, který najednou stojí na zemi hned za námi – máma vyhekne leknutím, ale na mě to udělalo dojem. Zeptám se: „Jak ses dostal tak rychle dolů?“

Poklepe si na spánek. „Teleportační obvod zabudovaný do lebky.“

Vím, že ve skutečnosti seskočil, ale jeho odpověď se mi zamlouvá víc. Jonah je vyšší než já, jenže to většina kluků. Minulý týden Gaz Ingram změnil moji oficiální přezdívku z Teploušského Hnusoksichta na Jedovatýho Trpajzlíka.

„Trpí nevyléčitelným nutkáním se předvádět,“ povzdechne si Norah Grayerová. „Rito, doufám, že vám to nevadí, ale zastavil se tu Yehudi

Menuhin a já mu pověděla o vašem Debussyho recitálu. Prakticky puká touhou se s vámi seznámit.“

S takhle užaslým výrazem máma vypadá jako kreslená postavička z komiksů se Snoopym: „Ten Yehudi Menuhin? On je tady? Dneska odpoví?“

Lady Grayerová přikývne, jako by o nic nešlo. „Ano, včera vystupoval v Royal Festival Hall a ze Slade House se v posledních letech stalo jeho oblíbené londýnské útočiště a jakési *pied-à-terre*, dá se říct. Že vám to nevadí?“

„Nevadí?“ vyjekne máma. „Že se setkám se sirem Yehudim? Samozřejmě že mi to nevadí, já jen... nedokážu úplně uvěřit, že se mi to nezdá.“

„Bravissima.“ Lady Grayerová vezme mámu za loket a nasměruje ji k velkému domu. „Jen se nestyďte – Yehudi je plyšový medvídek.“ Ohlédne se po mně a po Jonahovi. „Co kdybyste se tu na tom nádherném sluníčku na chvíli zabavili, pánové? Paní Polanská peče kávové *éclairs*, takže se pěkně proběhněte, ať vám trochu vytráví.“

„Dej si slívu, Nathane,“ nabídne mi Jonah ovoce ze stromu. Sedne si k němu a opře se o kmen, a tak se posadím k tomu vedlejšímu.

„Díky.“ Teplá měkká dužina chutná jako časná srpnová rána. „Fakt je u vás na návštěvě Yehudi Menuhin?“

Jonah po mně vrhne pohled, který nedokážu rozluštit. „Proč by prosím tě Norah lhala?“

Nikdy jsem nepotkal kluka, který by říkal mámě křestním jménem. Táta by to prohlásil za „velmi moderní“. „Já netvrdím, že lhala. Akorát – je to neuvěřitelně slavný houslový virtuos.“

Jonah vyplivne pecku ze slívy mezi vysoké růžové sedmikrásky. „Dokonce i neuvěřitelně slavný houslový virtuos potřebuje přátele. Takže, kolik ti je, Nathane? Třináct?“

„Přesně.“ Vyplivnu pecku o trochu dál. „A tobě?“

„Taky,“ odpoví. „Narozeniny mám v říjnu.“

„Já v únoru.“ Jsem sice menší, ale starší. „Kam chodíš do školy?“

„Se školou jsem si nikdy moc nerozuměl,“ utrousí Jonah. „Abych tak řekl.“ Nechápu. „Jsi dítě. Musíš chodit do školy. Na to je zákon.“

„Se zákonem jsem taky dost na štíru. Ještě slívu?“

„Díky. Ale co sociálka?“

Jonahův výraz možná znamená, že je zmatený. S paní Marconiovou v poslední době pracujeme na tom, abych rozeznal ‚zmatený‘. „Co je sociálka?“

Nechápu. To přece musí vědět. „Ty mě taháš za fusekli?“

DŮM ZA ZDÍ

Jonah řekne: „Vůbec by mě nenapadlo stahovat ti fusekli. Co bych s ní dělal?“

To je docela dobrý fór, ale kdybych to někdy zkusil na Gaze Ingrama, ukřížoval by mě na ragbyové brance. „Ale bez legrace, mám domácí vzdělávání.“

„To musí být *super*. Kdo tě učí? Máma?“

„Náš mistr,“ odpoví Jonah a podívá se na mě.

Jeho pohled bolí, a tak se odvrátím. Mistr je nóbl slovo pro „učitele“.

„Jaký je?“

Jonah odpoví, jako by se snažil nevychloubat: „Opravdový génius.“

„Tak to ti fakt závidím,“ přiznám. „Já školu nesnáším. *Nesnáším*.“

„Když nezapadáš do systému, systém ti udělá ze života peklo. Tvůj otec je taky klavírista, jako matka?“

O tátovi mluvím stejně rád, jako o škole mluvím nerad. „Ne. Táta žije v Salisbury, ale je to Salisbury v Rhodesii, ne ve Wiltshiru. Táda odtamtud pochází, z Rhodesie, a pracuje jako výcvikový instruktor pro Rhodéskou armádu. Hodně děcek vykládá o svých otcích výmysly, ale já ne. Táta je špičkový ostrostřelec. Dokáže trefit chlapa mezi oči na sto metrů. Jednou mě nechal, aby se díval.“

„On tě nechal, aby ses díval, jak někoho střílí mezi oči?“

„Byla to jen figurína na střelnici nedaleko Aldershotu. Měla paruku v barvách duhy a knírek jako Hitler.“

Na slivoních vrkají holubi nebo hrdličky. Nikdo doopravdy s jistotou neví, jestli je holub a hrdlička ten samý pták, nebo ne.

„To tě určitě mrzí,“ řekne Jonah, „že máš otce tak daleko.“

Pokrčím rameny. Máma mi nařídila, abych o tom rozvodu nikomu nevykládal.

„Byl jsi někdy v Africe?“ zeptá se Jonah.

„Ne, ale táta slíbil, že o příštích Vánocích můžu přijet na návštěvu. Měl jsem tam jet už o těch minulých, jenže táta měl najednou spoustu vojáků na výcvik. Když je u nás zima, tam je léto.“ Chystám se Jonahovi povědět o safari, kam mě táta vezme, ale paní Marconiová říká, že mluvení je jako pingpong: musíte se střídat. „Co dělá tvůj táta?“

Očekávám, že mi Jonah poví, že jeho otec je admirál nebo soudce nebo nějaký šlechtic, ale ne. „Otec zemřel. Nehoda při lovu bažantů. Všechno se to stalo už hodně, hodně dávno.“

Zas *tak dávno* to být *nemůže*, pomyslím si, ale řeknu jenom: „Aha.“

Fialové náprstníky se kývají, jako by mezi nimi něco bylo...

... ale nic tam není a Jonah mě vybídne: „Pověz mi o té noční můře, která se ti pořád vrací, Nathane.“ Sedíme u jezírka na teplých dlaždicích. Jezírko má tvar dlouhého obdélníku, na hladině rostou lekníny a bronzovou sošku Neptuna uprostřed pokrývají tyrkysové skvrny, které vypadají jako modřiny. Jezírko je větší než celá naše zahrada, což je doopravdy jen blátivý dvorek se šňůrou na prádlo a popelnicemi. K tátovu srubu v Rhodesii patří pozemek, který se táhne až k řece, kde jsou hroši. Myslím na to, jak mi paní Marconiová říkala „soustřed' se na téma“. „Jak víš o mojí noční můře?“

„Máš takový ten uštvaný výraz,“ opáčí Jonah.

Vyhodím do výšky oblázky, vysoko nad vodu. Jeho oblouk je matematika.

„Souvisí ta noční můra s tvými jizvami?“

Moje ruka bezděčně vyletěla nahoru a shrnula mi vlasy přes bílorůžově pruhovanou oblast pod pravým uchem, aby skryla místo, kde jsou jizvy vidět nejvíc. Kamínek udělá žbluňk!, ale šplouchnutí není vidět. Nebudu myslet na to, jak se na mě ten mastif vrhl, na jeho tesáky, které mi odervaly kůži z tváře jako kus pečeného kuřete, na jeho oči, když se mnou třásl jako s panenkou, na jeho zuby, které se mi zaťaly do čelisti; ani na ty týdny v nemocnici, na injekce, léky, operaci, na to, jak se lidi tváří, když mě vidí; ani na to, jak na mě ten mastif pořád čeká, jakmile usnu.

Na rákosu jen kousek od mého nosu přistane vážka. Křídla má jako z celofánu a Jonah řekne: „Křídla má jako z celofánu,“ a já řeknu: „Přesně to jsem si právě myslel,“ ale Jonah řekne: „Co sis právě myslel?“, takže se mi možná jen zdálo, že to řekl. Valium stírá v řeči uvozovky a propichuje myšlenkové bubliny. Toho jsem si všiml už dřív.

V domě máma hraje arpeggia, aby se rozehřála.

Vážka je pryč. „Ty taky míváš noční můry?“ zeptám se.

Jonah odpoví: „Mám noční můry o tom, že mi dojde jídlo.“

„Tak si ber do postele balíček sušenek,“ navrhnou.

Jonah má dokonalé zuby, jako ten usměvavý kluk bez jediné plomby z reklamy na Colgate. „Tehle druh jídla nemyslím, Nathane.“

„Copak je ještě nějaký jiný?“ zeptám se.

Skřivan vyťukává morseovku z nějaké daleké, předaleké hvězdy.

„Jídlo, kterého čím víc sníš, tím jsi hladovější,“ odpoví Jonah.

Keře se rozmazaně chvějí, jako by je někdo právě kreslil.

„Není divu, že nechodíš do normální školy,“ řeknu.

Jonah si omotá kolem palce stéblo trávy...

...a přetrhne je. Jezírko je pryč a my sedíme pod stromem, takže to zjevně muselo být jiné stéblo trávy, pozdější škubnutí. Valium mi teď tepe v konečcích prstů a slunce je harfeník. Popadané listy na zastřiženém trávníku mají tvar malých vějířků. „Tohle je jinan dvoualočný,“ řekne Jonah. „Zasadil ho člověk, který bydlel ve Slade House před sto lety, ať už to byl kdokoli.“ Začnu skládat jinanové listy do podoby velké mapy Afriky, na níž Káhiru od Johannesburgu dělí asi třicet centimetrů. Jonah teď leží na zádech a buď spí, nebo má jenom zavřené oči. Ani jednou se mě nezeptal na fotbal a neprohlásil, že jsem teplouš, protože mám rád klasickou hudbu. Kdybych měl kamaráda, možná by to vypadalo takhle. Musel uběhnout nějaký čas, protože moje Afrika je dokončená. Nevím, kolik je přesně hodin, jelikož jsem minulou neděli rozebral svoje hodinky, abych je vylepšil, a když jsem je zase poskládal, nějaké kousky chyběly. Hodinky dopadly jako Valihrach, kterého už ani všichni královi koně a všichni královi muži nedokázali dát znovu dohromady. Když máma vnitřnosti těch hodinek uviděla, rozbřečela se a zavřela se u sebe v pokoji, takže jsem si na svačinu musel zase dát kukuřičné lupínky. Netuším, proč ji to tak rozčílilo. Ty hodinky byly staré, hrozně staré, vyrobili je dávno předtím, než jsem se vůbec narodil. Vytáhnou pár listů, abych vytvořil Viktoriino jezero, a použiju je na Madagaskar.

„Páni,“ řekne Jonah a podepře si hlavu loktem.

Říká se „děkuju“, když někdo řekne „páni“? To nevím, a tak radši hraju na jistotu a zeptám se: „Nenapadá tě někdy, že bys mohl být nějaký jiný druh lidské bytosti, vytvořený z čisté DNA v laboratoři jako v *Ostrově doktora Moreaua*, a pak vypuštěný do světa, aby se vidělo, jestli projdeš jako normální člověk, nebo ne?“

Z okna v patře k nám dolehne tichý potlesk.

„Moje sestra a já jsme jiný druh,“ prohlásí Jonah, „ale ta část s experimentem je nadbytečná. Můžeme se vydávat za normální lidi, nebo za cokoliv, co se nám zachce. Nechceš si zahrát na lišku a psy?“

„Šli jsme kolem hospody, která se jmenuje U Lišky a psů.“

„Ta je tam už od třicátých let. A když zajdeš dovnitř, smrdí to tam jako ve třicátých letech. Se sestrou jsme si to jméno vypůjčili pro hru. Chceš si ji zahrát? Je to vlastně taková hra na honěnou.“

„Nevěděl jsem, že máš sestru.“

„Neboj, seznámíš se s ní později. Liška a psi jsou závod. Začneme na opačných rozích domu. Oba dva zakřičíme: ‚Liška a psi, jedna, dvě, tři!‘ a na ‚tři!‘ se rozběhneme, proti směru hodinových ručiček, a utíkáme, dokud

jeden z nás toho druhého nedohoní. Ten dohnaný je liška a ten druhý pes. Hračka. Tak co?“

Kdybych odmítl, mohl by Jonah prohlásit, že jsem bábovka nebo posera. „Dobře. Ale nemělo by se to jmenovat ‚na lišku a psa‘, když je tam jenom jeden pes?“

Jonahovi se po tváři v rychlém sledu mihnou dva tři výrazy, které nedokážu rozluštit. „Od téhle chvíle, Nathane, se to oficiálně jmenuje ‚na lišku a psa‘.“

Slade House se tyčí přímo nad námi. Listy psího vína jsou červenější, než bývají obvykle. Okna v přízemí jsou moc vysoko nad zemí, než aby se dalo nakouknout dovnitř, a beztak jen zrcadlí oblohu a mraky. „Ty zůstaň tady,“ řekne mi Jonah u pravého předního rohu. „Já půjdu dozadu. Jakmile začneme, utíkej proti směru hodinových ručiček – tamtudy.“ Odběhne kolem boční strany domu, kde se táhne úzká cestička podél živého plotu z cesmíny. Zatímco čekám, všimnu si, že se za oknem, které je ke mně nejbliž, někdo pohnul. Popojdu k němu, vzhlednu. Je to žena. Asi další z hostů toho *soirée* lady Nory Grayerové, nebo možná nějaká služebná. Na hlavě má účes, který připomíná úl, jako ty dámy na tátových starých elpíčkách; mračí se a pomalu otvírá a zavírá pusu jako zlatá rybička. Jako by pořád dokola opakovala jedno a to samé slovo. Neslyším ji, protože okno je zavřené, a tak jí řeknu: „Já vás neslyším.“ Popojdu o krok dopředu, ale v tu chvíli žena zmizí a já vidím jen odraz nebe. A tak popojdu o krok dozadu, a ona se zase objeví. Je to jako na těch obrázcích, které bývají v krabicích s cereáliemi a vypadají, jako by se hýbaly, když kartičku trochu nakloníte. Žena s vlasy jako úl by mohla říkat: „Ne, ne, ne“; nebo „Běž, běž, běž“; nebo dokonce „Ech, ech, ech“. Než to stihnu rozluštit, po cestičce kolem cesmíny ke mně dolehne Jonahův hlas. „Připravený, Nathane?“

Zakřičím: „Jo!“, a když se otočím zpátky k oknu, žena s vlasy jako úl je pryč a já už ji nevidím, ať stojím jakkoli a nakláním hlavu, jak chci. Zaujmu startovní pozici na rohu.

„Liška a pes!“ zakřičí Jonah a já s ním. „Jedna, dvě –“

„Tři!“ křiknu v odpověď a vyrazím do cesmínové uličky – *plesk plesk plesk* dělají moje boty a ozvěnou se ozývá *prásk prásk prásk*. Jonah je vyšší než já a na stovce by mě nejspíš porazil, ale pořád můžu skončit jako pes, a ne jako liška, protože na delších trasách jde o výdrž a já už jsem na konci té boční cestičky, kde jsem očekával výhled na Cranbury Avenue, ale je tam

jenom dlouhá cihlová zeď a vzrostlé jedle a kolem se rozmazaně mihne úzký pruh trávníku. Řítím se dál, zhoupnu se kolem okapu, a už se ženu další chladnou boční cestičkou protínanou čepelemi světla, které se dere vysokým plotem s plaňkami prorostlými ostružiním, a už jsem zase vpředu, kde čelně narazím do tibetského šeríku a z keře se vznese smršť motýlů, samá oranžová, černá, červená a bílá, a jeden mi vletí do pusy a já ho vyplivnu a přeskočím skalku a při doskoku málem upadnu, ale vybalancuju to. Uháním dál kolem schodů k hlavním dveřím, kolem okna, kde jsem viděl ženu s vlasy jako úl, ačkoli ta je teď pryč, a pak za roh a znovu dusám po cesmínové cestičce, kde se všechno rozléhá ozvěnou, a už mě začíná píchat v boku, ale nevšímám si toho, a cesmína mě škrábe po hřbetu ruky, jako by se na mě tlačila, a zajímalo by mě, jestli mě Jonah dohání, nebo já doháním Jonaha, ale pak na to zapomenu, protože jsem zpátky vzadu za Slade House, kde jsou ty jedle najednou hustší a vyšší a zeď rozmazanější, a já dál běžím běžím běžím kolem rohu tam, kde se ostružiní teď už hustě dere skrze plot a seká mě po lýtkách a po krku, a teď mám strach, že skončím jako liška, a ne jako pes, a zase vpředu, kde slunce zapadlo, upadlo nebo vypadlo a květiny zvadly a na tibetském šeríku nesedí jediný motýl, jen jejich mrtvolky jsou rozmazané po cestičce, s barevnými brzdnými dráhami, a jeden je mrtvý jen napůl a ještě chabě mává křídly...

Zastavil jsem se, protože druhý konec zahrady, ta zeď s černými dvířky – to všechno vybledlo a zmatnělo. Ne protože se smráká. Vždyť ještě nejspíš nejsou čtyři. Ani kvůli mlze. Zvednu hlavu – obloha je pořád modravá, stejně jako předtím. Jde o zahradu samotnou. Zahrada se rozplývá.

Obrátím se, abych Jonahovi řekl, že hra končí, že je něco špatně, že bychom měli zavolat někoho dospělého. Každou chvíli se už vyřítí zpoza rohu. Ostružiní se vlní jako chapadla pod vodou. Ohlédnu se do zahrady. Byly tu sluneční hodiny, ale teď jsou pryč, a slivoně taky. Že bych slepnul? Chci, aby mi táta řekl, že se nic neděje, že neslepnu, jenže táta je v Rhodessii, a tak chci mámu. Kde je Jonah? Co když ho to rozplývání zasáhlo taky? Teď už zmizel i mřížkový tunel posetý květy. Co má člověk dělat, když je u někoho na návštěvě a začne tam mizet zahrada? Prázdnota postupuje stále blíž jako bouřková fronta. A potom se na druhém konci té boční uličky zarostlé ostružinami objeví Jonah a mně se na chvíli uleví, protože on bude vědět, co si počít, ale před mýma očima se podoba běžícího chlapce promění, zchlupatí a stane se z ní vrčící temnota s tmavšíma očima, očima, které mě znají, a s tesáky, které dokončí, co kdysi začaly, a řítí se ke mně zpomaleným pohybem, ze kterého se mi zvedá žaludek, je velká jako

klusající kůň, a já bych se rozkřičel, kdyby to šlo, jenže nemůžu, hrud' mám plnou žhavé tekuté paniky, dusí mě dusí jsou to vlci je zima jsou to kosti jsou to chrupavky kůže játra plíce je to Hlad je to Hlad je to Hlad a *Uteč!* Rozběhnu se ke schodům do Slade House, chodidla se mi smekají na šterku jako ve snu, ale jestli upadnu, dostane mě, a zbývá mi jenom pár okamžiků a vyklopýtám po schodech a sevřu kouli na dveřích *otoč se prosím otoč se* je zaseknutá ne ne ne je poškrábaná zlatá je zatuhlá je rýhovaná otočí se ano ne ano ne zakruč' zatáhni zatlač' otoč' zakruč' padám dopředu na pichlavou rohožku na černobílých dlaždicích a můj výkřik je jako výkřik vykřičený do lepenkové krabice celý zdušený a tlumený -

„Co se ti proboha stalo, Nathane?“ Klečím na naražených kolenou na koberci v hale, srdce mi dělá *plesk plesk plesk plesk plesk plesk*, ale už zpomaluje, zpomaluje. Jsem v bezpečí a přímo přede mnou stojí lady Grayerová a drží podnos s malým železným čajníkem, kterému z hubičky plíživě stoupá pára. „Tobě je špatně? Nemám zavolat tvoji matku?“

Zvednu se, točí se mi hlava. „Tam venku něco je, Noro.“

„Nejsem si jistá, že ti rozumím. Jaké něco?“

„Myslím t-t-t... takový...“ Jenže co takové? „Takový pes.“

„Aha, to bude Izzy odvedle. Je pitomá jako putštok a pořád nám chodí čurat na záhony s bylinkami. Je to sice k vzteku, ale neublížila by ani mouše.“

„Ne, to bylo... něco většího... a zahrada začala mizet.“

Lady Norah Grayerová se usměje, nejsem si ale jistý proč. „Je báječné vidět chlapce, který používá svou představivost. Jonahovi bratřenci věčně klečí před televizí s těmi hračičkami od Atari, s těmi pípavými vesmírnými hrami, a já jim říkám: Je krásný den! Běžte si hrát ven!“ a oni na to: „Jasně, jasně, tetičko Noro, když myslíš.“

Dlaždice v hale jsou černobílé jako na šachovnici. Cítím kávu, leštěnku, kouř z doutníků a lilie. Vykouknu ven kosočtvercovým okénkem ve dveřích a uvidím zahradu. Vůbec není rozpuštěná. Na druhém konci rozeznávám i černá železná dvířka vedoucí do Slade Alley. Asi se mi to všechno jenom zdálo. Po schodech dolů se k nám nese Čajkovského „Chant de l'alouette“. To hraje máma.

Norah Grayerová se zeptá: „Nathane, opravdu ti nic není?“

V knihovně jsem si valium vyhledal v lékařské encyklopedii a prý ve vzácných případech může způsobit halucinace a musíte to okamžitě oznámit svému lékaři. Nejspíš budu vzácný případ. „Ne, děkuju,“ odpovím.

DŮM ZA ZDÍ

„Hráli jsme si s Jonahem na lišku a psa a myslím, že jsem se nechal trochu unést.“

„Já si hned říkala, že si s Jonahem budete rozumět – a božíčku, Yehudi s tvou matkou si vážně padli do oka! Zaskoč nahoru na to soirée, jsou to dvě patra schodů. Já zatím najdu Jonaha a přineseme občerstvení. Tak utíkej. Nestyď se.“

Sundám si boty, srovnám je vedle sebe a vyjdu po prvním křídle schodiště. Zdi jsou obložené dřevem a koberec na schodech je měkký jako sníh a béžový jako nugát. Nahoře mám před sebou malé odpočívadlo, kde stojací hodiny cinkají *krank... kronk... krank... kronk...*, ale nejdřív projdu kolem portrétu nějaké holky, mladší než já, která má tvář posetou píhami a na sobě něco jako zástěrku z viktoriánských časů. Vypadá jako živá. Zábředlí mi klouže pod špičkami prstů. Máma zahraje poslední tón z „Chant de l'alouette“ a já zaslechnu potlesk. Když slyší potlesk, je šťastná. Když je smutná, bývají k večeri jenom kreky a banány. Na vedlejším portrétu je nějaký muž s rozježeným obočím, oblečený v plukovní uniformě Královských střelců. Tu poznám, protože táta mi dal knihu o britských vojenských plucích a já se ji naučil zpaměti. *Krank... kronk... krank... kronk...* tikají hodiny. Poslední portrét pod odpočívadlem zachycuje vyzáblou dámu v klobouku, která hodně připomíná paní Stoneovou, naši učitelku náboženství. Kdyby mě paní Marconiová požádala, abych si tipnul, řekl bych, že si dáma v klobouku přeje být kdekoli jinde, jen ne tady. Z toho malého odpočívadla vede napravo ode mě další schodiště nahoru ke světlým dveřím. Stojací hodiny jsou opravdu vysoké. Přitisknu ucho na dřevěnou skříňku a slyším jejich srdce: *Krank... kronk... krank... kronk...* Nemají ručičky. Místo nich jsou tam slova, na tom starém ciferníku bílém jako kost, a píše se tam ČAS JE a pod tím ČAS BYL a pod tím ČAS NENÍ. Nad dalším křídlem schodů je jako první obraz asi dvacetiletého mladíka s ulízanými černými vlasy a přimhouřenýma očima, který se tváří jako někdo, kdo právě rozbalil dárek a nedokáže uhodnout, co to vlastně dostal. Dámu na předposledním portrétu poznám. Díky těm vlasům. Je to ta, kterou jsem zahlédl v okně. Má stejné houpavé náušnice, ale místo rozmazaných očních stínů jí na tváři ulpěl zasněžený úsměv. Musí to být nějaká přítelkyně Grayerových. Když se zadívám na nafialovělou žílu na jejím krku, všimnu si, že tepe, a něco mi zamumlá do ucha: *Hned uteč, co nejrychleji, stejnou cestou, jakou jsi přišel...* A já řeknu: „Cože?“ a hlas umlkne. Slyšel jsem ho doopravdy? To bude tím valiem. Možná bych ho měl na chvíli přestat brát. Ke světlým

dveřím mi už zbývá jen pár kroků a já slyším z druhé strany mámin hlas: „Ale ne, Yehudi, nesmíte mě nutit, abych si uzurpovala světla reflektorů, když je v tomhle pokoji tolik talentu!“ Odpověď je příliš tichá a neslyším ji, ale nějakí lidé se uvnitř rozesmějí. Máma taky. Kdy jsem mámu naposledy slyšel takhle se smát? „Jste všichni až příliš laskaví,“ řekne. „Jak bych mohla odmítnout?“ A pak spustí „Danseuses de Delphes“. Popojdu o dva nebo tři schody a ocitnu se přímo před posledním portrétem.

Jsem na něm já.

Já, Nathan Bishop.

Oblečený jsem úplně stejně jako ve skutečnosti. Stejně tvrdové sako. Stejný motýlek. Jen na tom obraze nemám oči. Je tam můj velký nos, beďar na bradě, který tam už raší celý týden, jizvy pod uchem od toho mastifa, ale žádné oči. To má být nějaký vtip? Tohle někomu připadá k smíchu? Já takové věci prostě nepoznám. Máma jim musela poslat moji školní fotku a taky fotku oblečení, které jsem si měl vzít ke Grayerovým, aby to mohli nechat namalovat. Jak jinak by to bylo možné? Tohle přece nejsou vedlejší účinky valia, nebo ano? Nebo ano? Usilovně před obrazem zamžikám a pak kopnu do soklové lišty; ne tak silně, abych si zlomil palec, ale dost důrazně, aby to zabořilo. Jestli se neprobudím, znamená to, že jsem vzhůru. Hodiny tikají *krank... kronk... krank... kronk...* a já se třesu vzteky. Vztek poznám, když ho cítím. Vztek se dá poznat snadno, je jako bublající konvice. Proč na mě máma sehrála takový fórek zrovna v den, kdy mi nařídila, že se mám chovat Normálně? Normálně bych počkal, až Debussy skončí, než otevřu ty světlé dveře, ale dneska si máma žádné ohledy nezaslouží, a tak položím ruku na dveřní kouli.

Posadím se na posteli. Na jaké posteli? Rozhodně to není moje postel v mém mrňavém anglickém pokojíku, to je jisté: tahle ložnice je třikrát větší, skrze závěsy se dovnitř řine zářivé slunce a tu deku, nebo co to je, zdobí obrázek Luka Skywalkera. Hlava mi duní. V puse mám sucho. Je tady psací stůl, knihovna plná výtisků časopisu *National Geographic*, vchod zakrývá korálový závěs; venku bzučí milion různých druhů hmyzu; na zdi visí kmenový štít a oštěp v zulsém stylu, které mi odpověď přibližují, už ji mám na dosah, ano...

Tátův srub v Bushveldu. Skoro vyšteknu úlevou a všechen můj snový vztek na mámu udělá *ppfft*. Je Štědrý večer a já jsem v Rhodesii! Včera jsem přiletěl letadlem British Airways, úplně sám, poprvé jsem seděl v letadle, a požádal jsem o zapečenou rybu, protože jsem nevěděl, co je to *boeuf bouguignon*.